

Beslutningsforslag nr. B 88. Fremsat den 3. februar 1999 af Keld Albrechtsen (EL) og Søren Søndergaard (EL)

Forslag til folketingsbeslutning om ophævelse af Irak-mandatet

Folketinget ophæver beslutningen af 18. februar 1998 om samtykke til et dansk militært angreb på Irak og opfordrer regeringen til aktivt at støtte den demokratiske opposition i Irak.

Bemærkninger til forslaget

Folketinget vedtog den 18. februar 1998 beslutningsforslag nr. B 114, jf. Folketingstidende, folketingsåret 1997-98, 1. samling, Tillæg C, side 361, hvor Folketinget gav sit samtykke til et dansk militært bidrag til en multinational indsats i Mellemøsten. Det danske militære bidrag skulle medvirke til at sikre Iraks efterlevelse af sine forpligtelser i henhold til FN's Sikkerhedsråds resolution 687 af 3. april 1991.

Enhedslisten vendte sig dengang stærkt imod denne vedtagelse med henvisning til, at den af USA planlagte og ledede militære aktion skete uden om FN og Sikkerhedsrådet. Enhedslisten henviste til, at det ikke er op til enkelte medlemmer af Sikkerhedsrådet at iværksætte militære aktioner, uden at disse er godkendt og besluttet i Sikkerhedsrådet. Det er ikke acceptabelt, at enkelte medlemslande påtager sig rollen som fortolker af den måde, hvorpå det internationale samfund skal reagere, hvis et land ikke overholder en beslutning vedtaget i FN's Sikkerhedsråd. Enhedslisten kritiserede ligeledes, at regeringen, med tilslutning fra et stort flertal af Folketingets partier, hermed underminerede FN's autoritet, og at man ændrede den hidtidige danske politik i forhold til FN og Sikkerhedsrådet. Henvisningen til Sikkerhedsråds resolution 687 kan ikke retfærdiggøre en sådan militær aktion. Der har, siden denne resolution blev vedtaget i 1991, været en række uenigheder og konfrontationer med Irak om fortolkningen af resolutionen, ligesom der har været - og er - uenighed blandt Sikkerhedsrådets medlemmer om, hvad der skal ske i forhold til Irak, heri blandt de 5 faste medlemmer af Sikkerhedsrådet. USA kunne heller ikke henvise til en nødrættssituation i henhold til FN's charter. Der var kort sagt ikke det mest nødvendige figenblad, som USA og dets allierede kunne henvise til. Det er Sikkerhedsrådet, som selv fortolker sine egne resolutioner og skønner, hvornår det er relevant og/eller nødvendigt at bruge militær magt for at opnå resultater.

Enhedslisten vil ikke på nogen som helst måde være med til at støtte Saddam Husseins diktatur i Irak. Forslagsstillerne påpegede allerede dengang, at man i stedet for at bombardere Irak og Saddam Hussein med

missiler burde »bombardere« Irak med fødevarerforsyninger, medicin og andet, som den irakiske civilbefolkning bogstaveligt talt har et skrigende behov for efter de årelange økonomiske sanktioner over for Irak. Disse sanktioner rammer ikke Saddam Hussein afgørende. Den irakiske politiske og militære elite lider ikke afsavn. Det er civilbefolkningen, som det går ud over.

Under 1. behandling af B 114 den 17. februar 1998, jf. Folketingets forhandlinger, folketingsåret 1997-98, 1. samling, side 4120f, sagde Keld Albrechtsen i denne sammenhæng bl.a. at: »...Enhedslisten (foreslår), at vi ophæver sanktionerne. Vi skal ikke bombe Irak med amerikanske våben. Vi skal bombe Irak med mad og medicin. Vi skal gøre det umuligt for Saddam Hussein at opretholde et terrorregimente baseret på fattigdom, nød og elendighed, utryghed og hemmeligt politi og aflukkethed over for omverdenen. Vi skal bombardere Irak med gæster, med forretningsfolk, med politiske besøg, med turister, med alle mulige former for kontakter. Vi skal gøre det muligt for befolkningen at have mad, så de kan deltage i politisk aktivitet imod Saddam Hussein. Det er ikke den nemme vej, Enhedslisten foreslår, for der er ingen nem vej.«

Efter forslagsstillerens mening har udviklingen siden folketingsbeslutningen den 18. februar 1998 kun underbygget denne opfattelse. Sanktioner og militære bombardementer vil ikke fjerne Saddam Hussein eller hjælpe den irakiske civilbefolkning. End ikke resultatet af de militære bombardementer før julen 1998 har rystet det irakiske styre, men blot yderligere udstillet det perspektivløse i den USA-ledede strategi over for Saddam Hussein. At de økonomiske sanktioner primært rammer den irakiske befolkning har været dokumenteret i flere år. I Udenrigsministeriets notat af 15. januar 1999 til Europaudvalget, jf. EEU alm. del - bilag 456, folketingsåret 1998-99, står der bl.a., at »Den sundheds- og ernæringsmæssige tilstand i Irak er - trods »Oil for Food«-programmet - kritisk. Særligt små børn er hårdt ramte. En undersøgelse gennemført af UNICEF i samarbejde med det irakiske sundhedsministerium i marts 1998 viste således, at blandt børn

under fem år i det centrale og sydlige Irak var 22,8% undervægtige, 26,7% led af kronisk fejlernæring og 9,1% af akut fejlernæring. I den nordlige del af landet var situationen en anelse bedre. Det er opfattelsen, at de i undersøgelsen fremkomne tal fortsat giver et dækkende billede af den generelle situation. En af de væsentligste årsager til den irakiske befolknings ringe sundhedstilstand er den grundlæggende infrastrukturens sammenbrud, særligt inden for vandforsyning og sanitet.«

Denne situation har også medført kraftige reaktioner fra flere af de folk, som arbejder i FN's »Oil for Food«-program. Efter de sidste militære bombardementer kritiserede flere af disse kraftigt bombardementerne samt UNSCOM-holdet, som de karakteriserede som »cowboys«, der var mere interesserede i agentarbejdet end i, hvad der skete med den irakiske befolkning.

Man må nok formode, at infrastrukturen efter de militære bombardementer i december måned 1998 ikke er forbedret. Selv om USA og England har oplyst, at man gik efter militære mål, og at der var tale om præcist definerede mål i denne kategori, fik vi rapporter om missiler, der landede snesevis af kilometer fra deres beregnede mål; bl.a. slog nogle ned i Iran.

Forslagsstillerne har den 17. december 1998 i spørgsmål nr. S 766 spurgt udenrigsministeren, om det er regeringens opfattelse, at folketingsbeslutningen af 18. februar 1998 stadig er gældende, og om regeringen vil være rede til at bruge beslutningen til at gå med i et nyt dansk militært engagement i forhold til Irak. Udenrigsministeren svarede den 22. december 1998, at »beslutningen står ved magt, indtil Folketinget beslutter noget andet eller formålet med beslutningen - at medvirke til at bringe Irak til at efterleve sikkerhedsresolution 687 af 3. april 1991 - er opfyldt«, jf. Folketingets forhandling, folketingsåret 1998-99, side 2881.

I et opfølgende spørgsmål nr. S 858 af 7. januar 1999 blev udenrigsministeren bedt om at svare på, om regeringen uden først at orientere Det Udenrigspolitiske Nævn kunne beslutte at lade danske styrker deltage i et USA-ledet angreb på Irak. Udenrigsministeren svarede den 13. januar 1999, at regeringen løbende vil vurdere, om udviklingen bør medføre justeringer i bidraget. Regeringen vil forelægge dette for Folketinget og løbende »...holde Det Udenrigspolitiske Nævn orienteret om situationen i området. På den baggrund vil regeringen kunne udsende et C-130 fly til løsning af transportopgaver. Regeringen vil selvsagt overholde sine forpligtelser i henhold til grundloven, nævnslo-

ven og bemærkningerne til beslutningsforslaget, såfremt det skulle blive aktuelt.«

Regeringen fastholder dermed folketingsbeslutningen af 18. februar 1998 og forbeholder sig retten til at bruge denne, hvis regeringen skønner det relevant i forhold til eventuelle anmodninger fra USA om at deltage i en ny militær aktion imod Irak, og uden at Folketinget eller Det Udenrigspolitiske Nævn får andet end en konsulterende rolle i forhold til folketingsbeslutningen.

Derfor har forslagsstillerne fremsat nærværende forslag til folketingsbeslutning om ophævelse af den vedtagne folketingsbeslutning nr. B 114. Dels finder vi, at den aktuelle udvikling siden kun har bestyrket os i opfattelsen af, at det er den forkerte politik. Dels kan det ikke være rigtigt, at regeringen bare kan benytte vedtagelsen uafhængigt af den konkrete udvikling. I et Ritzau-telegram af den 25. februar 1998, altså kun en uge efter vedtagelsen af B 114 i Folketinget, gav forsvarsminister Hans Hækkerup og udenrigsminister Niels Helveg Petersen udtryk for, at regeringen opfattede folketingsvedtagelsen som carte blanche til militære aktioner i forhold til Irak. Udenrigsministeren sagde til Ritzau, at: »Der er ikke nogen tidsbegrænsning i den bemyndigelse, som Folketinget vedtog.«

Udenrigsministeren er dog blevet modsagt af den daværende formand for Folketingets forsvarsudvalg, Knud Enggaard fra Venstre, som har udtalt, at i en ny konflikt vil det være »naturligt«, at regeringen sikrer sig opbakning fra Folketinget. Knud Enggaard udtalte ligeledes: »Hvis det senere skulle komme på tale at sende Herkules-flyet, må regeringen spørge partierne, om de mener, at det hidtidige beslutningsgrundlag er i orden. Og mener de ikke det, må regeringen skaffe sig et nyt grundlag.« De konservatives daværende udenrigspolitiske ordfører, Niels Ahlmann-Ohlsen, mente, at beslutningsgrundlaget kun gjaldt det pågældende folketingsår. Den 25. februar 1998 udtalte han til Ritzau: »Men det falder væk, hvis en ny aktion enten bliver forstærket eller ændret i forhold til den, der var på tale i sidste uge.«

Man må sige, at forudsætningerne er ændret væsentligt. Folketinget har nu en anden sammensætning, end det havde den 18. februar 1998, på grund af folketingsvalget den 11. marts 1998. Den militære aktion, som USA og England alene iværksatte uden om FN og Sikkerhedsrådet i december måned 1998, har kun tjent til at tydeliggøre, at USA bruger FN og dets resolutioner til sin egen private udenrigs- og sikkerhedspolitik, og det er på tide, at den danske regering og Folketinget siger fra over for denne udvikling. Som lederskribenten i Information skrev den 16.-17. januar

1999 »...er (man) havnet i en situation, hvor FN fører amerikansk udenrigspolitik, eller om man vil, USA bruger FN som forklædning. Mens man stirrer sig blind på »Satan« Hussein, overser man, at den amerikansk-israelske alliance dominerer i Mellemøsten, at ikke Irak, men Israel har indført atomvåben i regionen, og at Israel siden 1967 har nægtet at efterkomme Sikkerhedsrådets resolutioner om tilbagetrækning fra de besatte områder. Det er en situation, der paradoksalt bidrager til at give Saddam Hussein en helteglorie hos store arabiske folkemasser, og deres bitterhed truer i længden med at destabilisere arabiske regimer, der er USA venligt stemt.«

Denne udvikling sættes i relief af udtalelser i Politiken den 20. januar 1999 af den tyske konservative politiker, Willy Wimmer, der også er vicepræsident i OSCE's parlamentariske forsamling. Hans kommentarer falder i forbindelse med Kosova-konflikten, men er også beregnet på andre konflikter, hvor USA kører rundt med FN og verdensoffentligheden efter for godt-befindende. Willy Wimmer siger bl.a. at: »Vi sætter alle internationale strukturer på spil og det dybt ind i EU, hvis vi ikke står fast på folkeretten, som den kommer til udtryk i FN's charter. Derfor er alt, hvad der går ud på at give sig selv mandat, ekstremt farligt.«

Det er nu også dokumenteret, at USA har brugt UNSCOM-holdet til sin egen efterretningsvirksomhed over for Irak. I Berlingske Tidende den 9. januar 1999 kunne man læse, at amerikanske embedsmænd indrømmer at have brugt UNSCOM-holdets undersøgelser og virksomhed til efterretningsarbejde over for

Irak og Saddam Hussein. I Politiken den 14. januar 1999 udtalte Scott Ritter, en tidligere medarbejder hos lederen af UNSCOM, Richard Butler, at denne kendte alt til det avancerede lytteudstyr, som Ritter selv installerede i Bagdad i nært samarbejde med det amerikanske efterretningsvæsen. Scott Ritter oplyste, at USA og England ved hjælp af disse lytteposter kunne udpege de militære mål, som de bombarderede i fire døgn i december 1998. Ifølge Scott Ritter udviklede den amerikanske virksomhed sig så kraftigt, at USA allerede i marts 1998 reelt kobled UNSCOM af det store elektroniske aflytningsprojekt. Herefter blev det kørt af USA alene, som suverænt afgjorde, hvad og hvor meget FN/UNSCOM fik at vide.

Det er på tide, at Danmark siger fra over for at lade sig bruge som vedhæng til USA's Mellemøsten-strategi, som vi samtidig ingen indflydelse har på. I en artikel i Weekendavisen den 22. januar 1999 med overskriften »USA's helt egen bussemand« udtaler Robert Ebel, som er sikkerhedspolitisk ekspert ved Center of Strategic and International Studies, at: »USA's politik er fortsat den militære inddæmning af Hussein, som kræver en konstant tilstedeværelse af militær i Golfen. Vi skal selvfølgelig ikke glemme, at Hussein bevidst overvurderes, fordi han er en nyttig dæmon for de amerikanske ledere. Det er altid godt at have en fjende. Det retfærdiggør store militære budgetter. Og hvis ikke USA havde Hussein som bussemand, hvilken ydre fjende ville så få amerikanerne til at stå sammen? Jeg kan faktisk ikke komme i tanke om nogen.«

Skriftlig fremsættelse

Keld Albrechtsen (EL):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om ophævelse af Irak-mandatet.

(Beslutningsforslag nr. B 88).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.